

Kvennablaðið kostar 1 kr. 50 au. inn-
anlands, erlendis 2
kr. (65 cent vestan-
hafs) $\frac{1}{2}$ verðsins
borgist fyrirfram, en
 $\frac{1}{2}$ fyrir 15. júlí.

Kvennablaðið.

Uppsögn skrifleg
bundin við ára-
mót, ógild nema
komin sé til út-
gef. fyrir 1. okt
og kaupandi hafi
borgað að fullu.

20. ár.

Reykjavík, 30. september 1914.

N. 9.

Þorsteinn Erlingsson.

Vinur, þú varð þar í mó | þögn við dáiinn hreiminn,
þegar við söum síðast fló | svanur í bláan geiminn.

Getur það verið satt að Þorsteinn Erlingsson sé dáiinn? Er orðið of seint að þakka honum fyrir kvæðin hans? Við höfum þó svo oft hugsað um hann, islensku konurnar, við höfum kunnað kvæðin hans, bæði þau kvæðin sem eru eins og herhvót, og þau sem „klappa yndisþýtt eins og börn á vanga“. Og í hvert sinn sem þau vermdu okkur um hjartaræturnar, hugsuðum við hlýlega til skáldsins. Við ætluðum altaf að segja honum að við skildum hann, við skildum hve mjög hann hefði elskað Ísland, fjöllin og fossana, hliðar og móa; náttúran fylti sál hans svo óendanlegum fögnuði, að honum fanst hann verða að gefa Íslandi í staðinn það bezta sem hann ætti, instu hugsanir sínar. — Hann elskaði frelsið öllu framar. Hann vildi að það veika og smáa fengi að vaxa í skjóli hins háa, eins og sólin skín jafnt á hæstu trén og minstu blómin. — Hann, sem var svo mjúkmáll við allt það sem þurfti að hlúa að, var harðyrtur við harðstjórana.

Allra mest hans instu taugar altaf særðu,
þeir er sína þræla börðu,
það var eins á himni og jörðu.

Hræsnina hataði hann og heigulskapinn, hann elskaði ekki þann guð „sem kaupir hrós af hræddum þrælum, hvar sem hann fer“ — en hann trúði á þann

„sem engan vill neyða — sem öllum er kær,
sem elskar hvert hjarta sem lifandi slær
— og þarf ekki á Helvíti að halda“.

Því það er satt að mennirnir skapa sér þá guði sem eru við þeirra hæfi.

Hann söng um ástina milli karls og konu — hann sýndi okkur að ástin er heilög og getur ekki syndgað. Ástin er ósigrandi, allir hleypidómar mannanna munu aldrei geta sigrað hana að fullu.

Hve mjög sem frelsið fjötrar reyra,
og flekkast lífsins tigna mynd,
þá mun það altaf óminn heyra
frá Edens tæru stjörnulind.

— Já — við ætluðum altaf að þakka honum fyrir allt þetta, við ætluðum að segja honum að hann hefði ekki unnið fyrir gíg, því kvæðin hans lifðu í hjörtum okkar, við hefðum viljað þýða alla beiskju úr huga hans, en það varð aldrei af því, og nú er það of seint. En við vonum að hann hafi fundið hlýju hugsanirnar okkar streyma um huga sinn og verma sig, eins og hann vermdi okkur. Nú setur hann við hjarta Íslands, nú verður honum aldrei framar kalt.

L. V.

Ófriðurinn mikli!

Nýlega barst Kvennablaðinu „Jus Suffragii“, blað alheimsambands kvenréttindafélaganna. Það er eins og ófriðurinn færast nær, þegar við lesum greinarnar frá konum í hinum ýmsu löndum sambandsins. Ísland er svo fjarri frá þessum voðalega hildarleik, okkur finst nærri því að það hljóti að vera vondur draumur, að stórveldi Norðurálfunnar séu að berjast í voðalegri styrjöld, en veraldarsagan hefir nokkurn tíma getið um. Og við skiljum ekki fyllilega hvað ófriður er. Símskeytin eru svo stutt, og segja svo lítið. Við sjáum í huga okkar óljósa þokumynd af einhverju voðalegu, og í eigingirni okkar lokum við ef til vill augunum og viljum ekki sjá hana. En smám saman skýrist þessi mynd og sækir að okkur eins og vofa eða martröð. Við sjáum og finnum ómælanlega skelfingu ófriðarins, sem engin orð geta lýst.

Þúsundir og miljónir saklausra manna, sem ekkert hatur bera hvor til annars eru útbúnir með öllum hugsanlegum vígvélum til þess að drepa hverir aðra. Hvers vegna? Er allur heimurinn orðinn æðisgenginn? Því leita allir þessir stjórnvitringar svona langt yfir skamt að sannleikanum, sem hvert barnið getur skilið. Það hefir verið sagt að orustuvöllurinn væri leikhús, sem bygt væri með ódæma kostnaði til þess að sýna alla glæpi. Mann-dýrið hlær þá að allri menningunni. Í fyrra, þegar Balkanófriðurinn stóð yfir, lásúum við um svívirðilega meðferð Tyrkja á búlgörskum konum, og tyrkneskar konur urðu fyrir sömu meðferðinni frá Búlgörum. Það er sama hvort það eru kristnir menn eða Múhamedstrúar, sem í hlut eiga. Sama grimdin gagn-tekur þá alla, og þó dirfast þeir að hrópa hver á sinn guð.

Hver getur lýst sálarangist kvennanna, er sitja heima meðan teft er um alla gæfu þeirra? Hver getur lýst öllum andvökunóttunum, einverunni, óvissunni, og seinast hinni skelfilegu vissu um að þær hafi mist alt? Hver getur lýst kvöl mæðranna, sem sjá börnin dragast upp af skorti í faðmi sínum — án þess að

geta bjargað. Heimili þeirra eru brend, húsgögn þeirra notuð til eldiviðar, rúmfatnaði og klæðum stolið — þær verða heimilislausar naktar, hungraðar, barnlausar, ekkjur og föðurleysingjar — vesalings fórnardýr ófriðarins.

Konurnar voru ekki spurðar til ráða á þeirri örlagastundu þegar ófriðurinn var ákveðinn. Hefði það verið gert — þá hefði öðruvísi farið. En þegar þessi mikla ógæfa er einu sinni skollin á, þá verja þær öllum sínum króftum til þess að bæta úr eymdinni. Karlmenirnir tigna stundum í ræðu og riti konur þær, sem eru veikar og ósjálfstæðar, þessa „blómknappa“ sem þeir þykjast geta „borið og varið, öll yfir æfiskeið“. En á tímum neyðarinnar er enginn til þess að bera „blómknappinn“ — þá dugir ekki að gráta eða grúfa yfir sorgum sínum, vinnan bíður alstaðar.

Eg las einmitt í „Jus Suffragii“ um það, hvérnig konurnar væru alstaðar að reyna að draga úr hörmungum þeim, sem ófriðurinn hefir í för með sér.

Alheimssamband kosningarréttarfélaganna hefir miðstöð í London. Hefir stöðin um stundarsakir hætt hinu venjulega starfi sínu, en er nú orðin griðastaður útlendra kvenna í London. Meðlimir sambandsins hafa mætt svo mikilli gestrisni viðsvegar út um heim, að þeim er auðvitað ljúft að gjalda líku líkt.

Kvenréttindakonurnar ensku segjast vilja sýna það — að þó karlmennirnir berjast — þá ríki samúð meðal kvennanna. Fjöldi útlendra kvenna eru í London, sem mist hafa atvinnu við ófriðinn, eða hafa verið á ferðalagi og standa uppi ráðbrota og peningalausar. Sér miðstöðin þeim fyrir heimilum, eða hefir útvegað þeim peninga til þess að komast heim. Ameríkufólk sem var á leið til ýmsra landa í Evrópu, komst ekkert fyrir peningaleysi. — Pólsk kona kom til nefndarinnar — hafði móðir hennar og börn verið tekin frá heimili þeirra og rekin yfir um landamærin milli Rússlands og Þýskalands — en hún gat ekki náð í þau og hjálpað þeim. Svona mætti telja mörg dæmi.

Geysistór kvennafundur var haldinn í London, til þess að mótmæla ófriðnum, töl-

uðu þar konur frá löndum þeim er í ófriði áttu. Var þar í einu hljóði samþykkt svipuð yfirlýsing og sú er stóð í seinasta „Kvennablaði“, en gefin hafði verið út af alheimssambandi kvenréttarindafélaganna.

Konurnar vita og skilja að langan tíma þarf til þess að stemma stigu fyrir ófriðnum, en þær vilja neyta allrar orku til þess að það takist.

Í byrjun ófriðarins veitti konungur mörgum enskum kvenréttindakonum, sem í fangelsi sátu, fult frelsi, án allra skilyrða. Hafa þær því hætt baráttu sinni meðan á ófriðnum stendur, og hafa nú sett á stofn stórkostleg hjálparfélög. Þær veita atvinnulausum konum vinnu við saum á fótum, sem aftur eru gefn fátækliugum. Þær hafa einnig stofnað lögreglusveitir, þar sem allir lögregluþjónarnir eru konur. Eiga þær, auk venjulegra lögreglustarfa, að liðsinna konum, sem eru að leita hjálpar, og koma þeim á framfæri, hjálpa ferðakonum á járnbrautarstöðum, gæta barna þeirra á meðan þær hafa öðru að sinna, líta eftir öllum stöðum þar sem börn leika sér, vera túlkar, gefa gaum að verðlagi á vörum o. s. frv.

Konur í öðrum löndum virðast vinna á líkan hátt. Hollenzkar konur eru önnur kafnar að vinna að uppskerunni og bæta úr vinnuleysi — sem varð þar þegar allir karlmenn voru kallaðir í herinn — segja þær að neyð sé þar mikil, þó Holland hafi enn þá ekki lent í ófriði. — Á Frakklandi og Þýzka-landi gegna konur flestum eða öllum störfum sem karlmenn annars hafa á hendi.

— Já — konurnar bera sannarlega hita og þunga dagsins með karlmönnum, vonandi gleyma þeir því ekki þegar aftur dagar.

Barnagardurinn í Westminster.

Flestum börnum finst víst að fullorðna fólkið skilji þau ekki vel. Þeim finst það með sjálfum sér, þó þau þori ekki að nefna það, því þau vita að þau eiga oft á hættu að hlegið sé að þeim, og sagt stríðnislega:

„Mikil ráðgáta ertu“. Fair vilja sína barn-æsku muna. Fullorðna fólkinu er oft gjarnt að gleyma, hvað barngott sem það er, hve heimur barnanna er ólíkur þeirra heimi.

Frú Montessori, uppeldisfræðingurinn frægi, hefir sagt: „Hvernig ætli að færi fyrir okkur, ef við alt í einu lentum hjá þjóð, þar sem allir væru trúðar og loddarar? Hvað ættum við að gera, ef þrifið væri í okkur í hvert sinn, sem við ætluðum að fara eftir okkar gömlu venjum, ef við værum mótud svo fljótt að við naumast gætum kyngt matnum, ef vinnan væri risin af okkur þegar við reyndum að gera eitthvað, og lokið væri við hana á augnabliki, en við stæðum hjá máttvana, og fyndum sárt til þess, að okkur væri ekki trúað fyrir neinu verki. Af því við vissum ekki hvernig við ættum að fara að því, að lýsa hvað okkur fyndist við vera bæld niður og auðmýkt, þá myndum við reyna að verjast þessum vitfyrirringum með hljóðum og slögum, en þeir, sem hefðu gert þetta alt í bezta tilgangi, myndu segja að við værum þrjósk og ill viðureignar, og að okkur væri ekki viðhjálpandi“.

Skoðanir manna á barnseðlinu eru altaf að breytast, nú eru menn farnir að finna hvað það er óeðlilegt, að heimta að börnin skilji fullorðna fólkið, og hafi jafnvel vit fyrir því; fullorðna fólkið verður að beygja sig niður til barnanna. Margt hefir verið um þetta ritað og rætt af sálarfræðingum og uppeldisfræðingum, er eg því miður ókunnug ritum þeirra, og get því ekki farið frekar út í þá sálma. En eg hefi einu sinni verið svo heppin að kynnast konu, sem var móðir af guðs náð, þó hún ætti engin börn. Starfi hennar vildi eg reyna að lýsa í fáum orðum.

Hún er ein af þeim mörgu ensku hefðarkonum, sem hafa yfirgefið auð og allsnægtir til þess að verja lífi sínu til hjálpar fátæklingum. Hún starfaði í fátæka hlutanum í Westminster í Lundúnum, fátæktin er þar engu minni en í Eastend, þó hún nái yfir minna svæði.

Hilda Maufe eða „miss Hilda“, eins og fátæku vinirnir hennar kölluðu hana, bjó í tveimur litlum herbergjum í einu af húsum

þeim, sem byggð hafa verið á seinni árum, í því skyni að gera fátæklingum mögulegt að fá sæmilegar íbúðir gegn lágrí húsaleigu. Eru slíkar byggingar allviða í Lundúnum, hafa gömlu fúahjallarnir verið rifnir þar niður, en nýjar og reisulegar byggingar risið upp í staðinn, geta menn fengið þar leigt eins, tveggja eða þriggja herbergja íbúðir, fylgir dálítið eldhús hverri þeirra, og fyrir utan það eru oft dálitlar svalir. Hús þessi eru snotur og vistleg — blómakassarnir sem eru oft á hillum fyrir utan gluggana, prýða þau mjög. Að baki húsanna eru stór og loftgóð svæði, og þar geta börnin leikið sér, eru þessi svæði jafnan með steinsteyptugólfi. Allstór garður var á milli húsa þessara, fóru mæðurnar þangað með börn sín og gamalmennin sleiktu sólskinið þar á bekkjunum. Enn sem komið er, eru þessar byggingar einungis eins og gróðrarblettir í eyðimörku, því á næstu grösum taka við langar raðir af dimmum og hrörlegum húsum, sem varla eru hæf til íbúðar.

„Miss Hilda“ hafði ókeypis barnagarð í einu af þessum nýju húsum. Eg býst við, að lesendur „Kvennablaðsins“ hafi heyrt getið um slíka skóla handa börnum, sem eru of ung til þess, að ganga í almenna barnaskóla. — Tilgangur þeirra er ekki, að troða sem mestu í börnin, heldur að ala þau upp, móta barnsálina á þeim árunum, sem hún er gljúpast og næmest fyrir áhrifum.

— Eg gleymi aldrei fyrsta deginum, sem eg var í barnagarðinum. Eg kom þangað með Miss Manfe, áður en börnin komu og litaðist um í litlu herbergjunum. En hvað það var vinalegt og vistlegt þar inni. Blóm voru í glugganum, lágum og breiðum, á arinhyllunum, í hverju horni. Mörg búr með smádýrum og fuglum voru þar líka. — Á veggjunum voru góðar eftirmyndir af frægum málverkum, t. d.: „Kristur býður börnunum að koma til sín; Mariu-mynd Rafaels, og margar fleiri.

Þar voru líka myndir, sem sýndu sveitalíf og breytingu árstíðanna, — mátti taka þær úr römmunum og skifta um. Stór sandkassi var undir glugganum — og fult var þar

auðvitað af barnaleikföngum, sem börnin röðuðu prýðilega á hverjum degi.

— Kl. 9 komu þau öll saman, 24 börn, frá tveggja til fimm ára að aldri. Fyrst var litið eftir því, hvort þau væru hrein, og oft þurfti „Miss Hilda“, að þvo þeim og kempa. Svo settust þau öll flötum beinum á gólfid.

— Nú var komið með stóru ermasvuntunum þeirra, og hverju fengin sín; áttu þau sem gátu, að reyna að fara í þær sjálf, og hjálpa svo minni börnunum, þau áttu að læra að hjálpa sér sjálf og hjálpa öðrum.

Nú var farið að taka til í herbergjunum og þau voru látin hjálpa til, þurka af, skifta um vatn á glasablómunum og vökva hin. — Mikið yndi höfðu þau af „garðinum“ sínum, það var kassi, sem var á hillu fyrir utan gluggann. Lyftum við þeim upp, svo þau gætu vökvað blómin og hlúð að þeim. En ekki mátti gleyma, að gefa öllum dýrunum og að hreinsa búrin þeirra! Eg veit ekki hvert þeirra var í mestu uppáhaldi, hvíta dúfan lady Blanche, sem var alveg eins og drotning, litlu gráu dúfu-ungarnir, Jimmy, hvíta rauðeygða rottan, sem þvodi sér svo vel, en alt af var þó svört á rófunni, af því hún þurfti endilega að vera alt af að snúast í kringum arininn, kanínurnar, gullfiskarnir eða litli fjörugi kanarífuglinn hann „Joy“. (Kæti).

Börnunum var kent, að þau ættu að elska og hlúa að öllu, sem lifir lifir, þó þau væru litil, skyldi þeirra óspilta barnssál það, sem margur fullorðinn finnur ekki — að sami andinn lifir í öllu.

Þegar „morgunverkin“ voru búin — komu öll börnin saman inni í stærstu stofunni, og nú var sunginn stuttur morgunsálmur. — Svo tóku þau til óspiltra málanna, að leika sér. Ein okkar lék á hljóðfærið og svo sungu börnin og léku ýmsa leiki.

Einn af uppáhaldsleikjum þeirra hét „gullni báturinn“. Sátu þá nokkur þeirra á gólfinu flötum beinum, tvö og tvö, hvort á móti öðru. Þau höldust í hendur og réru fram og til baka. Hin börnin gengu í kringum þau í stórum hring. Og svo sungu þau um alt, sem þau sáu á ferðalaginu í „gullna bátinum“, þau

fóru upp í sveit og sáu lömbin og kýrnar, blómin og trén — og alt þetta léku börnin, sem voru í hringnum.

Annar leikur hét litli „garðyrkjumaðurinn“. Eitt af börnunum þóttist vera garðyrkjumaður og hin börnin voru blómin. Jarðyrkjumaðurinn þóttist grafa upp garðinn, raka og sá — svo komu regndroparnir og mýktu fræin og sólin skein á þau. Svo fóru þau að vaxa, litlu ræturnar smeygðu sér niður í moldina og stöngullinn teygðist upp — alt þetta léku þau, svo einn góðan veðurdag kom blómhnappur — litlu hendurnar mynduðu hann — og loks sprakk blómið út. Þá hlupu þau glöð til kenslukonunnar og sýndu henni — en hún spurði þau æfinlega hvernig það væri litt — og þótti mér það skritið, að svo var að sjá, sem börnunum þætti ekki vænst um sterku litina, því þau kusu oftast þann bleika lit, sem hrafnaklukkan hefir.

Eða hvað litlu stelpurnar voru mómmulegar, þegar þær léku „hænuleikinn“! Litil stelpa átti að vera hæna, sem lá á eggjum, en þau voru þá tveir grislingar álika stórir, sem hún tróð undir svuntuhornið sitt. Þar kúrdi þeir svo, þangað til þeir áttu að skriða út úr egginu, þá heyrðist hljóð þegar þeir áttu að berja með nefinu í skurnina, svo komu þeir út og hænu-mamma hoppaði um með þá og át korn úr hverjum lófa.

Eins og menn sjá er töluverð hugsun í þessum leikjum, og þeir þroska börnin. Margir þeirra eru líka góðar líkamsæfingar.

Þegar börnin höfðu leikið sér við þetta góða stund, þá var þeim skift í flokka. — Fórum við út í garðinn fyrnefnda með annan flokkinn ef veður var gott, og var þá reynt að vekja athygli þeirra á því, sem fyrir augun bar. Börnunum, sem urðu eftir heima, var kent ýmislegt; minstu börnin voru látin draga marglitar, misstórar perlur á band — áttu þau að reyna að setja þær eftir vissum reglum, — var það til að kenna þeim að þekkja liti — var það mikil furða, hvað sum yngstu börnin voru snjöll að þessu. Svo bygðu þau úr trébútum, og lærðu þá að taka eftir stærð búta. En mest þótti þeim gaman að því, að móta úr leir; mótuðu þau ótal hluti, t. d.

skóflur, blómsturpotta og vatnskóunur, sem þau notuðu í litla garðinum sínum. — Hann var nú bara „svo sem og svo sem“ eins og Reykjavíkurbörnin segja, því það var sandkassinn. Oft var þeim sýndur einhver ávöxtur og sagt frá honum, og áttu þau svo að móta hann á eftir. Eg man það, að þeim þótti sérstaklega gaman, að móta baunabelg og hnoða allar litlu baunirnar. Þann dag fengu þau baunir að borða, þau fengu annars engar reglulegar máltíðir, en fengu æfinlega að smakka þá ávexti, sem þeim var sagt frá.

Eg mintist áðan á myndir, sem sýndu sveitavinnu. Þessi litlu borgarbörn urðu auðvitað að fara á mis við alt það, sem sveitabörn læra af náttúrunni og þeirra hollu úti-störfum. En reynt var með myndum, sögum, söngvum og leikjum, að kenna þeim að skilja sveitalífið.

Sjálf gátu þau ekki ræktað annað en blómin í glugga-kassanum. Á haustin lögðu þau laukana til svefns í kassann og breiddu moldina vel ofan á þá „svo þeim yrði ekki kalt“. — Oft og mörgum sinnum var gáð að, hvort þeir væru nú ekki farnir að koma upp, og mikill fögnuður var á ferðum, þegar fyrsti krókusinn spratt út, var mér sagt. Svo höfðu þau blóm alt sumarið og var ekki litil skemtun að teikna þau á svörtu töfluna með marglitri krít.

Það var gaman að heyra „Miss Hildu“ og „Miss Jessie“ aðstoðarkonu hennar, segja börnunum sögur.

Það var bæði broslegt og átakanlegt, að heyra sagt frá fæðingu Krists, þannig, að börnunum voru sýndar brúður, sem áttu að vera hirðingjarnir, og fylgdi þeim hópur af litlum lömbum; fjárhúsið var örlítið brúðuhús og var María sýnd þar með barnið — en börnin sáu ekki, að þetta voru brúður, augu þeirra leiftruðu, þau voru stödd í landinu helga.

Oft var farið með börnin í hina stóru skemtigarða í London — bar þá margt fyrir augu þeirra og eyru. Á sumrum hefir Miss Maufe oft farið með þau upp í sveit, og látið

pau vera þar timakorn. Á jölunum fá þau auðvitað jólatré og gjafir.

Þó þau séu komin á skóla-aldur er reynt að sleppa ekki af þeim hendinni fyrir því. — Komu 30 börn frá 5—9 ára þrisvar í viku í barnagarðinn. Voru þau þar eina klukkustund í senn og léku sér, eða þeim var sagt til við handavinnu eða sagðar sögur.

Það er erfitt að lýsa því, hvernig „Miss Hilda“ var við börnin. Hún varð barn með börnunum en leiddi þau og stjórnaði þeim, með þroska fullorðnar konu. Hún var ákaflega nærgætin og þolinmóð, alt af jafn stilt, reiddist aldrei. Þegar börnin voru óþekk, reyndi hún að sefa þau og tókst það venjulega, en vildu þau ekki huggast láta, var þeim sagt að fara inn í næsta herbergi og blíða þar þangað til þau væru orðin góð. Stóðu dyrnar opnar á milli og máttu börnin koma aftur þegar þau vildu. Aldrei neituðu þau að fara, enda var þetta ekki skoðað sem skammarkrókur. „Miss Hilda“ sagði að óþekt þeirra stafaði venjulega af því, að þau yrðu þreytt af leiknum, og væri því nauðsynlegt fyrir þau að vera dálitla stund í kyrd og næði. Annars voru þau sjaldan óþekk; sú andans tign sem skein út úr hverjum drætti í andliti kennara þeirra, var sá töfrasproti sem þau beygðu sig fyrir. Mér hlýnar altaf um hjarta-ræturnar þegar eg hugsa um þenna barnagarð. Þegar eg kom þangað inn úr hringiðu heimsborgarinnar, fanst mér eins og eg kæmi alt í einu inn á hina helgu jörð barnsaldursins. Öll árin, sem eg hafði lifað síðan eg átti þar heima, hurfu eins og draumur.

Einu sinni í mánuði hélt Miss Maufe fund með foreldrum barnanna. Eru stundum haldnir þar fyrirlestrar, en oftast talað saman um börnin og uppeldi þeirra. „Miss Hilda“ hefir tekist að ná trúnaði fátæklinganna og er það þó sagt erfitt. Hún er eins og verndarengill eða einhver góð dís, sem þeir geta alt af flúið til. Þegar hún er ekki upptekin við barnagarðsstarfið, heimsækir hún þessa fátæku vini sína til þess, að sjá hvernig þeim líði. Þegar þeir eru veikir, vitjar hún þeirra og færir þeim hressingar; þegar eitthvað er að í hjóna-

bandinu eða slegist hefir alvarlega upp á venskapinn við grannkonuna, þá kemur hún með frið og sátt. Hún lánar þeim peninga og hlustar á áhyggjur þeirra, og gerir að gamni sínu við þá.

Hún sem gæti veitt sér allan þann munað er peningar veita, gerir nær engar kröfur til lífsins fyrir sjálfa sig. Hún gefur líf sitt, þó vonlítið sýnist um árangur, þegar lítið er á eymdina í Lundúnum. „Veslings, veslings, viljinn góði“, segir Stephan G. Stephanson, en enginn getur ætlað á það, hve óendanlega miklu góður vilji, eins einasta manns, getur komið til leiðar.

L.

Dálítil auka-atvinna.

(Pýtt).

(Frh.).

„Nei“, stundi Elin upp, án þess að líta upp, en svipur hennar átti að sýna honum að henni fyndist hann smámunalegur.

Hann gekk inn á skrifstofu sína, og litlu síðar heyrði Elin að hann hringdi í talsmann.

Elin leit upp frá vinnu sinni, og starði hugsandi út í bláinn. Henni hafði þá skjáttlast. Það var alvara hans, að láta framkomu frú Reimar koma niður á frk. Hallgren saklausri. En hvað það var ranglátt. Það var þá satt, að framkoma einnar einustu konu kastaði skugga á allar kynsystur hennar, einkanlega á þær sem væru henni nákomnar, og gæfi þeim sök á göllum hennar.

Karlmaður getur verið óheppinn í vinavali sínu, en hann ber enga ábyrgð á glappaskotum annara karlmannna.

En þegar kona á í hlut er öðru máli að gegna. Það er sama þó hún berjist áfram og vinni af öllum kröftum, einhver ófyrirsjáanleg tilviljun getur altaf kastað skugga á mannorð hennar, sem er svo næmt fyrir áhrifum að hvísl eitt, lausasti grunur, nægir til þess að ríða því að fullu.

En hvað það er í raun og veru auðvirdilegt að vera kvenmaður. Það er ekki nóg með að eiga að bera ábyrgð á sjálfum sér, menn geta líka lent í óþægindum annara vegna, og það þó kunningsskapurinn sé ekki meiri en það, að menn heilsist á götu. Og þó eru konurnar miklu gætnari og vandaðri að vinavali sínu en karlmennirnir, sem oft verða dús í fyrsta sinni og þeir hittast — — —

Það var erfitt að halda hugsununum í skefjum í dag. Hún var alltaf að gleyma tölunum og varð að byrja aftur á ný. En hún gat ekki hætt að hugsa um þetta, og því lengur sem hún hugsaði, þess ljósara varð henni að þetta væri einn liðurinn í kvenréttindabaráttunni, sem henni fanst að yrði að takast til greina, því það væri ranglæti og kúgun að láta konu gjalda fyrir glappaskot sem henni hefði aldrei orðið á.

Meðan hún sat þarna þungbúin og æst, og gerði hverja reikningsskekkjuna á fætur annari, kom húsbóndinn út úr skrifstofu sinni. Hann var í yfirfrakka og var á útleið. Hann hélt enn á örkunum, sem átti að hreinskrifa, og sagði heldur fljótlega: »Kl. 1 kemur kona frá vinnuveitingarstofunni til að sækja þessi skjöl. Það á að skrifa tvö eintök, og þau eiga að vera tilbúin á föstudaginn«.

Svo fór hann.

Elin leit á skjölin og reyndi að reikna út hvað það yrðu margar hreinritaðar síður. Hún komst brátt að þeirri niðurstöðu, að vinnulaunin fyrir afskrift af tveimur eintökum mundi verða 6 krónur.

Það voru þá einar 6 krónur sem um var að ræða! Og hann gat ekki unt frk. Hallgren að fá þær, vegna þess að systir hennar hafði verið með frú Reimar — — var hægt að hugsa sér að nokkur maður vildi nota slíka ástæðu til þess að svifta saklausa konu uokkrum aurum sem hún hefði ærlega unnið fyrir?

Það fór titringur um hana og biti kom í hálsinn, svo runnu tvö stór tár niður kinnar hennar, og sársaukinn braust út í hægum gráti.

Hún ýtti harkalega reikningsbókinni frá sér, huldi andlitid með vasaklútnum — og grét hljóðlega eins og viðkvæmt barn, sem finnst að því sé sýnt ranglæti og verið sé vont við það, undir eins og eitthvað blæs á móti.

Auðvitað gat hún ekki unnið meðan tárin runnu. En tíminn leið — hægt og hægt færðist sekúndu visirinn á klukkunni — regndroparnir runnu í sífellu niður eftir rúðunum, stórir og hægfara, en úti grilti í þykkan þokuvegginn. Og ekki gat nokkur sál rekist inn á skrifstofuna í þessu veðri. Hún varð að búa ein yfir gremju sinni. Loksins heyrði hún þrask í forstofunni, einhver hristi af sér vætuna. Dyrnar opnuðust og kona paut inn — hún var í gljáandi rennvotri regnkápu, með hettu yfir höfðinu, svo varla sást annað en nefbroddurinn og hlajandi, blómlegar varir.

»Góðan daginn — skárta er það nú veðrið — er þetta ekki skrifstofa hr. Stenman's?«

Hún tók niður hettuna án þess að biða svars, og nú sáust svartir lokkar undan hattbarðinu, og jörleg brún augu litu forvitnislega í kröngum sig.

Elin þekti hana þegar í stað, þó þær hefðu ekki verið kyntar hver annari. Það var ungfrú, sem var gift vellaunuðum embættismanni. Hvaða erindi skyldi hún eiga hingað? Hún ætlaði kanska að kaupa brenni, eða ef til vill hluti í sögunarfyrirtækinu?

Elin komst bráðlega að raun um hvert erindið var.

»Það er vist hérna sem hægt er að fá atvinnu við hreinskrift. Mér var tilkynnt það frá vinnuveitingarstofunni, sem hafði lofað að láta sækja skjölin kl. 1. — Hér er ég«.

Elin starði á hana, eins og hún skildi ekki eitt einasta orð. Frúin lét dæluna ganga: »Auðvitað þarf eg svo svo sem ekki að vinna fyrir borgun, því maðurinn minn hefir svo góðar tekjur, að við höfum nóg fyrir okkur. Eg geri það bara að gamni mínu. Það er auðvitað ekki hægt að vinna sér mikið inn, við að hreinskrifa svona endrum og sinnum, en það verður þó að minsta kosti nóg fyrir aðgöngumiða að leikhúsinu. Eg hefi nógan tíma, því maðurinn minn er alltaf svo bundinn. Og svo geri eg mér í hugarlund, að menn hljóti að skemta sér miklu betur þegar þeir vinna sjálfir fyrir aðgöngumiðanum. Er það ekki inndælt að þurfa ekki að taka á móti neinu frá öðrum? Erud þér ekki vöðalega hamingjusöm?«

Elin svaraði ekki þegar í stað. Hún gat ekki annað en hugsað um þessar 6 krónur, sem áttu að fara fyrir tvo leikhúsmiða handa þessari ungu frú, sem var þetta litla hrifin af því að vera sjálfstæð. Hún varð enn þá gramari í geði. Þurfti þessi kona að taka vinnuna frá öðrum, sem þurftu að vinna fyrir sínu daglega braudi — rétt að gamni sínu, til þess að geta sagt: Eg hefi sjálf unnið fyrir leikhúsmiðanum mínum!«

Hvaða tryggingu hafði hr. Stenmann fyrir því að sá sem vinnuveitingarstofan sendi væri nokkuð heiðvirdari en fróken Hallgren, sem hann ekki vildi heyra nefnda á nafn?

Nú vildi svo til, að sú sem fyrir kjörinu hafði orðið var þessi unga frú, sem ekki var hægt að segja annað um, en að hún hefði að ástæðulausu troðið sér þar inn, sem hún ekkert hafði að gera, en það hefði eins getað lent á miklu verri stað, því ekki var hægt að segja að blettur hefði fallið á mannorð fróken Hallgren.

»Þér svarið mér ekki!« sagði þessi fjöruga unga frú. »Er hr. Stenman sjálfur ekki heima?«

»Nei«.

»Hefir hann ekki minst á skjöl, sem ætti að hreinskrifa?«

»Jú«.

(Frh.).